

Makroszkopikus kinetika mikroszkopikus dinamikája 3.

Közelítések $k(T)$ számításához

Legfontosabb: vissza nem térő konfiguráció koncepciója!

a pot. felületen létezik egy kritikus konfiguráció.

Közelítés!

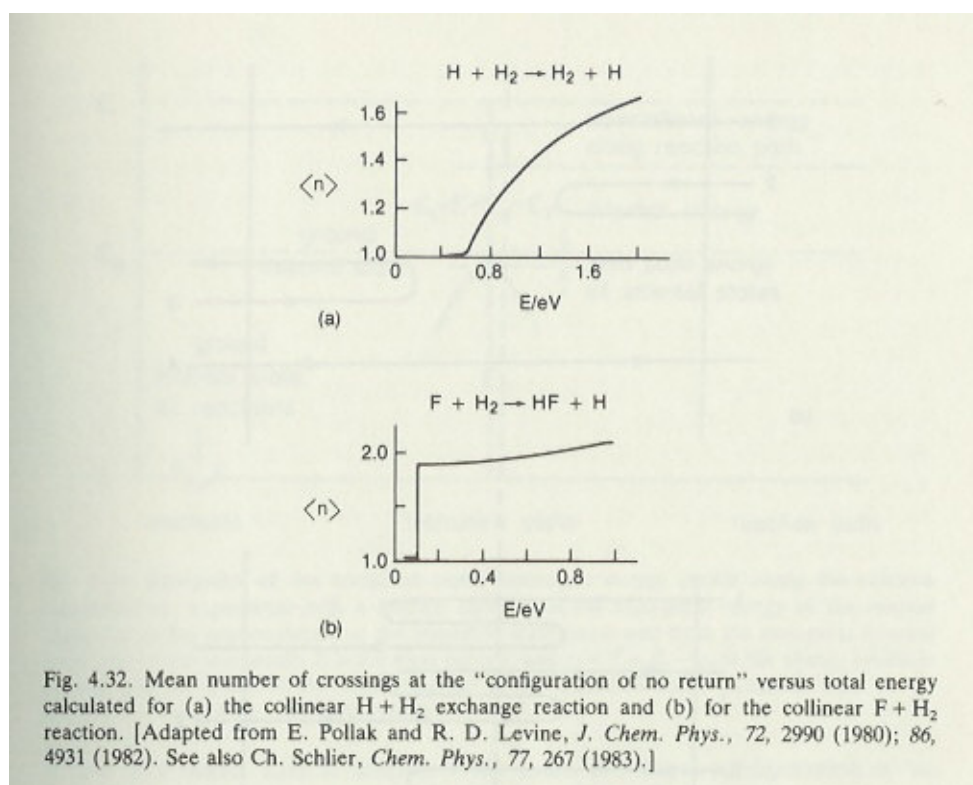

ha ezt eléri a rendszer $\Rightarrow$ végbemegy a reakció!

Előnye: elég a kritikus konfigurációt nézni és számolni!

Energia gáttal rendelkező reakciók :

$\rightarrow$ nyeregpont – jó első közelítés (kis energiák)

$\rightarrow$ kritikus konfiguráció: átmeneti állapot!
(ez közelítő, majd pontosítjuk!)

Trajektória típusok

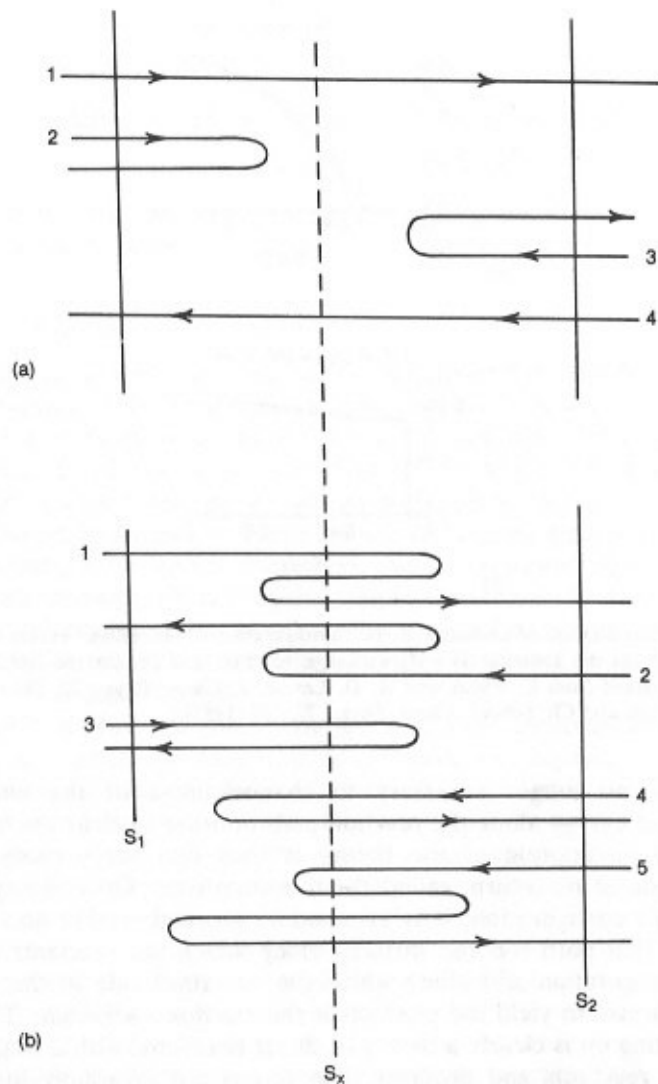

Fig. 4.33. (a) Schematic drawing of different types of trajectories for the case of a transition state that is a real configuration of no return (see text). Trajectories 1 and 4 are "reactive" and 2 and 3 "nonreactive." (b) Same as in (a) but for the case in which trajectories can recross the transition state. Trajectory 1 is reactive (with three crossings) and trajectory 2 its inverse. Trajectories 3, 4, and 5 are nonreactive (with two, two, and four crossings, respectively). Here S_1 and S_2 denote initial and final states, and S_x the transition state.

Az élet egyszerűbb a vissza nem térő konfiguráció fogalmával!!!

átmeneti állapoton átmenő trajektóriákat kell megszámolni!

A sebesség meghatározása

A trajektóriák száma

- E és $E+dE$ közötti energiájú reaktánsok trajektóriáit számoljuk
- Tételezzük fel, hogy van egy ún. reakciókoordináta, amely mentén lezajlik a reakció.
- Jellemezzük két mennyiséggel – q (reakciókoordináta) és p (rendszer impulzusa a reakciókoordináta mentén).
($\rightarrow$ az elemi levezetés $\Rightarrow$ később pontosítom)

$$dpdq \geq h$$

Határozatlansági reláció: p és q együttes mérésének bizonytalansága.

$$\frac{dpdq}{h} \geq 1 \Rightarrow \text{Legyen } \frac{dpdq}{h} \text{ egyenlő a trajektóriák számával...}$$

- q mentén, q és $q+dq$ között a rendszerünk rendelkezik valamiféle p impulzussal. Mivel folytonos impulzus eloszlásról van szó csak azt tudjuk megmondani, hogy p és $p+dp$ között hány rendszer „van”.
- Fontos számítási szabály (határozatlansági reláció miatt):

$$\text{Trajektóriák száma } p \text{ és } p+dp \text{ között} \Rightarrow \frac{dpdq}{h}$$

- o Trajektóriák száma:

$$N^\ddagger(p, q) dpdq$$

$N^\ddagger(p, q)$: valószínűségi sűrűség fv.

- A $dpdq=h$ nagyságú területen max. csak 1 trajektória tartózkodhat (egyébként sérülne a határozatlansági reláció)
- Így ezzel a feltételezéssel vizsgálva:

$$N^\ddagger(p, q)h = 1 \quad (\text{a választott } p \text{ és } q \text{ környékén})$$

- Következménye:

$$N^\ddagger(p, q) = \frac{1}{h}$$

(fenti „legyen” állítás másképp: valószínűség sűrűség legyen: $\frac{1}{h}$)

- $N^\ddagger(p, q)dp = \frac{dp}{h}$ a trajektóriák száma p és $p+dp$ közötti impulzussal (egységnyi q -ra vonatkoztatva).

$$(\text{Egydimenziós számsűrűség: } \frac{N^\ddagger(p, q)dpdq}{dq} = \frac{dp^\ddagger}{h})$$

A vissza nem forduló konfiguráción áthaladás sebessége

- Az energia particionálása:

$$E = E_0 + \varepsilon_I + \varepsilon_T$$

E_0 : átmeneti állapot zéróponi energiája

ε_I : átmeneti állapot belső energiája

ε_T : átmeneti állapot transzlációs energiája

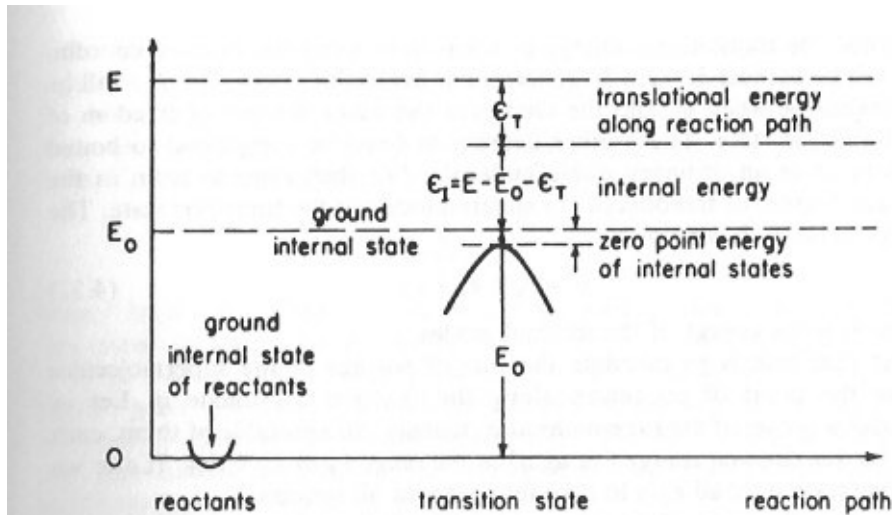

Fig. 4.34. Energetics of the transition state: Schematic energy profile along the reaction coordinate for a potential with a barrier. Here E_0 is the zero-point energy of the *internal* vibrations of the supermolecule at the transition state (measured from the zero-point internal state level of the reactants), E is the total energy, and $\epsilon_I = E - E_0 - \epsilon_T$ is the energy available for the internal states of the supermolecule at the transition state. [Adapted from R. A. Marcus, *J. Chem. Phys.*, 43, 2658 (1965).]

Nekem ϵ_T kell!

- ϵ_T -hez tartozik v és p (q mentén):

$$v^\ddagger = \dot{q}^\ddagger \quad p^\ddagger = m^\ddagger v^\ddagger = (2m^\ddagger \epsilon_T)^{1/2}$$

$$\epsilon_T = \frac{p^{\ddagger 2}}{2m^\ddagger} \Rightarrow d\epsilon_T = \frac{p^\ddagger dp^\ddagger}{m^\ddagger}$$

- átmenet sebessége (ϵ_T és $\epsilon_T + d\epsilon_T$ intervallumban)

$dr^\ddagger = v^\ddagger dN^\ddagger$ ($dN^\ddagger$ részecskeszám per egységnyi hossz q mentén, vagyis egydimenziós részecskeszám sűrűség).

$$dN^\ddagger = \frac{dp^\ddagger}{h} \text{ ld. számolási szabály!}$$

$$dr^\ddagger = \frac{v^\ddagger dp^\ddagger}{h} = \frac{p^\ddagger dp^\ddagger}{hm^\ddagger} = \frac{d\epsilon_T}{h}$$

Mj.: egy bizonyos ϵ_I -hez tartozik ui. $(E - E_0) - \epsilon_I = \epsilon_T$ (egy belső állapotra (ϵ_I -vel)) . Nem függ ϵ_T -től!!!

- E partícionálható ε_T és ε_I között sokféleképp

minden egyes szupermolekula belső állapot (ε_I) $\frac{d\varepsilon_T}{h}$ -val járul hozzá az átmenet sebességhez, így E és dE között a differenciális reakciósebesség:

(Feltétel: $dr^\ddagger$ ugyanaz különböző ε_I -értékekre!)

$$dR^\ddagger = k(E)dE = \sum_{n^\ddagger} dr^\ddagger = \sum_{n^\ddagger} \frac{d\varepsilon_T}{h} = \sum_{n^\ddagger} \frac{dE}{h}$$

$n^\ddagger$: azon belső állapotok száma, amelyekre

$$0 < \varepsilon_T \leq E - E_0,$$

adott ε_I -re pedig $d\varepsilon_T = dE$. Így:

$$k(E) = \sum_{n^\ddagger} \cdot \frac{1}{h} = \frac{N_{\ddagger}(E - E_0)}{h}$$

$(E - E_0)$: nem szorzó tényező, hanem változó!

$N_{\ddagger}(E - E_0)$: azon belső állapotok száma, amelyekre

$$\varepsilon_I \leq E - E_0$$

A potenciális energia felület a nyeregponthoz közelében.

Csak számolni kellene! Belső állapotok sűrűségének közelítése könnyebb egy sűrűségfüggvénnyel:

$$\rho_{\ddagger}(\varepsilon_I) = \frac{dN_{\ddagger}}{d\varepsilon_I}$$

majd $\Sigma \rightarrow \int$ közelítés:

$$N_{\ddagger}(E - E_0) = \int_{\varepsilon_I=0}^{E-E_0} \rho_{\ddagger}(\varepsilon_I) d\varepsilon_I$$

$N_{\ddagger}(E - E_0)$ újabb interpretációja!

Átmeneti komplex elmélet

Legfontosabb feltételezés: kiindulási anyagok termális egyensúlyban vannak.

⇒ ebből következik egy időtől független állapotsűrűség-függvény:

$$\rho_{\ddagger}(E - E_0) = \frac{dN_{\ddagger}}{d(E - E_0)}$$

Ez használható az előző fejezet eredményével:

$$k(T) = \frac{\tilde{k}T}{h} Q^{-1} \int_0^{\infty} \frac{dN_{\ddagger}(E)}{dE} \cdot \exp\left(-\frac{E}{\tilde{k}T}\right) dE$$

Az egyenlet változójának cseréjével:

$$E \rightarrow \varepsilon_I = E - E_0$$

$$k(T) = \frac{\tilde{k}T}{hQ} \cdot \exp\left(-\frac{E_0}{\tilde{k}T}\right) \cdot \int_0^{\infty} d\varepsilon_I \cdot \rho_{\ddagger}(\varepsilon_I) \exp\left(-\frac{\varepsilon_I}{\tilde{k}T}\right)$$

$$\boxed{k(T) = \frac{\tilde{k}T}{h} \cdot \frac{Q_{\ddagger}}{Q_T Q_I} \exp\left(-\frac{E_0}{\tilde{k}T}\right)}$$

$$\int_0^{\infty} d\varepsilon_I \cdot \rho_{\ddagger}(\varepsilon_I) \exp\left(-\frac{\varepsilon_I}{\tilde{k}T}\right) = Q_{\ddagger}$$

$Q_{\ddagger}$: az átmeneti komplex belső állapotaira vonatkozó partíciós fv.

$$Q = Q_T Q_I$$

Q_T : relatív transláció, Q_I : belső állapotok partíciós fv.-e a reagensekre nézve!